

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

การศึกษาค้นคว้าอิสระ

ของ

อะริน ศรีสุนา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

เมษายน 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

การศึกษาค้นคว้าอิสระ

ของ

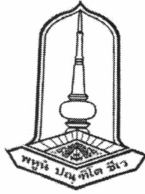
อะริน ศรีสุนา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

เมษายน 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้พิจารณาการศึกษาค้นคว้าอิสระของ
นายอะริน ศรีสุภา แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผศ.ดร.สิทธิชัย ตันศรีสุกุล) (อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง) (อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ)

..... กรรมการ
(อาจารย์จිරศักดิ์ โปกาวิน) (อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ.สีดา สอนศรี)
คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ ...1๑... เดือน ...พ.ค... พ.ศ. 2557

ประกาศศุภกฤต

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง จาก อาจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ตันศรีสกุล ประธานกรรมการสอบ อาจารย์จิรศักดิ์ โปกาวิน กรรมการสอบ ผู้ศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ พล.ต.ต.ดร.เกียรติพงษ์ มีเพียร และ พันจ่าเอก ทรงภพ เทียบฤทธิ์ ซึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคอยช่วยเหลือ ตลอดทั้งคณะทำงานเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ตอบแบบสอบถาม จาก 15 หมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความอนุเคราะห์และตอบแบบสอบถามการศึกษาค้นคว้าอิสระ กับผู้ศึกษาในครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบเป็น เครื่องบูชาบิดามารดา และบูรพาจารย์ที่ได้ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรมอันเป็น เครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิต

อะริน ศรีสุนา

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
ผู้ศึกษา	นายอะริน ศรีสุนา
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง
ปริญญา	ร.บ. สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2557

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทั้งการร่วมคิดร่วมทำร่วมตรวจสอบ จะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างยั่งยืน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ถือเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง และการที่องค์การบริหารส่วนตำบล จะสามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการร่วมเสนอปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยรวมอย่างแท้จริง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามและเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน ตลอดจนข้อเสนอนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือประชาชนที่มี อายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง จำนวน 5,119 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 371 คน ซึ่งได้มาโดยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจำนวน 26 ข้อ มีอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .3915 - .8230 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8163 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุติฐานใช้ t-test และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ประชาชนส่วนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ระยะเวลา 15 ปีขึ้นไป

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ร่องลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์กำหนดการจัดประชาคมให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ อบต.ให้มากขึ้น และควรมีการเผยแพร่แผนการดำเนินงานของ อบต. ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงตามลำดับ

โดยสรุป ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษานี้ สามารถนำไปประกอบใช้เพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ 1
	ภูมิหลัง 1
	ความมุ่งหมายของการศึกษา 3
	สมมติฐานของการศึกษา 3
	ความสำคัญของการศึกษา 4
	กรอบแนวคิดในการศึกษา 4
	ขอบเขตของการศึกษา 5
	นิยามศัพท์เฉพาะ 5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7
	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 7
	แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ 16
	แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น 20
	กฎหมายการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล 23
	แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น 27
	ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง 36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 41
3	วิธีดำเนินการศึกษา 47
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 47
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 49
	การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 50
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 51
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 52

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	55
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน	60
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	64
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
ความมุ่งหมายของการศึกษา	66
สรุปผล	66
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	79
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	80
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ	86
ประวัติย่อของผู้ศึกษา	89

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
2	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	54
3	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	55
4	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	56
5	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	57
6	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	58
7	ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	59
8	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศแตกต่างกัน	60
9	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุแตกต่างกัน ...	61
10	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน	62
11	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระยะเวลา การอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน	63

12	จำนวนความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	64
13	การวิเคราะห์การหาค่าอำนาจจำแนกที่เข้าเกณฑ์รายชื่อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ของแบบสอบถาม	87

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	4

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) กำเนิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรีกโบราณและศตวรรษที่ 18-20 ซึ่งได้เผยแพร่ในโลกตะวันตกอีกครั้งในปี ค.ศ. 1960 โดยการอล แพทแมน (Garol Patman) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นการเรียกระบบประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองและในการตัดสินใจระดับต่างๆ มากขึ้น มิใช่ว่าประชาชนจะสามารถทำได้แต่เพียงการเลือกตั้งอย่างเดียวแต่ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เช่น การเปิดช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของการบริหารจัดการประเทศโดยผู้ที่ทำหน้าที่แทนประชาชน หรือการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลแก่ผู้ที่ทำหน้าที่แทนตนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและถอดถอนผู้ทำหน้าที่แทนประชาชนซึ่งขาดประสิทธิภาพพร้อมต่อหน้าที่หรือไม่สุจริตแล้วแต่กรณี (บวรศักดิ์ อูวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. 2548 : 1)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจที่จะพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้นซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ได้ให้สิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแก่ประชาชนในหลายลักษณะ หากประชาชนมีความสนใจและตื่นตัวที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ก็จะส่งผลให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นไปตามที่ตั้งไว้ และส่งผลต่อระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น อีกทั้งการดำเนินนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมก็จะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากขึ้นดังนั้น ประชาชนจึงไม่ควรละเลยหรือเพิกเฉยที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางต่างๆ ที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้เพื่อผลักดันให้สังคมได้บูรณาการไปสู่การเป็น “ประชาสังคม” และพัฒนาไปสู่ความเป็น “ชุมชนเข้มแข็ง” อีกทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองแบบยั่งยืนที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ว่า “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2554 : 43)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมือง การปกครองของประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง คือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยที่สังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ ถ้ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงแสดงว่าสังคมนั้นมีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูง อีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์เจตนคติทางการเมืองของประชาชนในชาติได้อีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2554 : 10)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นผลมาจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 14 มาตรา 287 ระบุว่า ประชาชนในท้องถิ่น มีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวไว้ด้วย และในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ในสาระสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนการกระทำเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ นอกจากนี้ยังบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข (เพิ่มเติมฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552) และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการให้จัดบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ของตนเอง ที่ครอบคลุมทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่ง คือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปีและแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ทั้งนี้เพื่อใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่

อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นทางการและทั่วถึง และการที่องค์กรการบริหารส่วนตำบล จะสามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการร่วมเสนอปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ตลอดทั้งร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรการบริหารส่วนตำบลก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยรวมแต่ว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำโรง ที่ผ่านมามีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนงานโครงการระหว่างปีงบประมาณเสมอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณและเกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากรต่างๆ ตลอดทั้งส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่สะท้อนว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรการบริหารส่วนตำบลยังไม่สอดคล้องต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นโดยรวมอย่างแท้จริง

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและประเด็นปัญหาข้างต้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะนำผลการศึกษาที่ได้ ไปใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือกจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำโรง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานของการศึกษา

ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรการบริหารส่วนตำบลสำโรงแตกต่างกัน

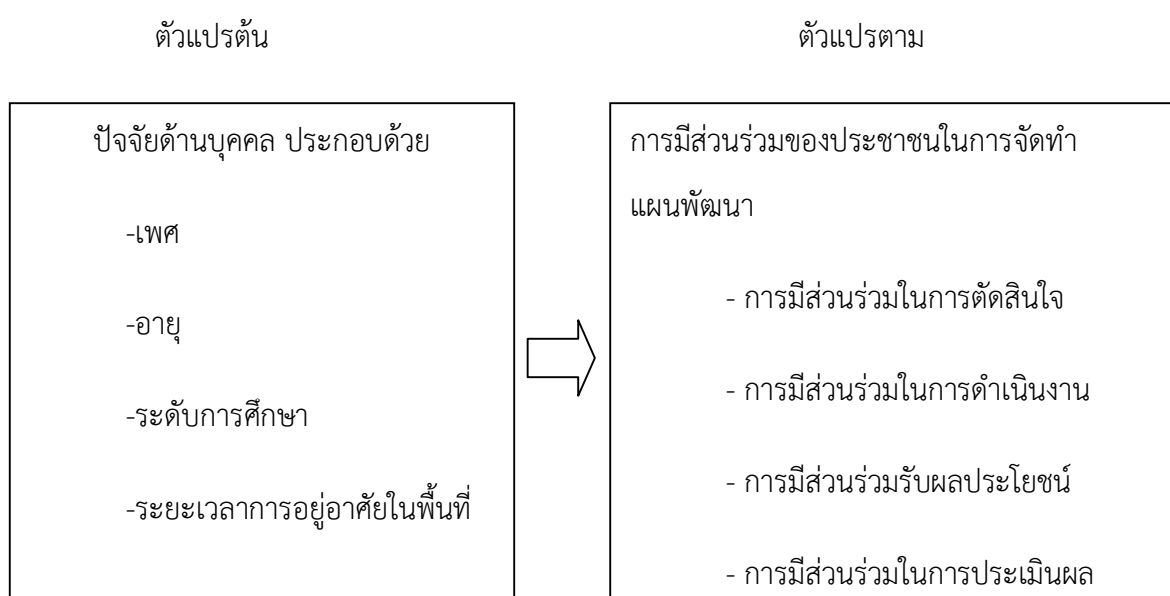

ความสำคัญของการศึกษา

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลสำโรง ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัด มหาสารคาม เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบ ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล สำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวความคิดการมีส่วนร่วมของ ประชาชนของ โคเฮนและฮอพพ์ (ประจวบ สือประสาร. 2542 : 22) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือประชาชนที่มี อายุ 18 ปีขึ้นไป ตามบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง จำนวน 5,119 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอนาเชือก ณ วันที่ 30 กันยายน 2556)

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 38) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 371 คน

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการแบบสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) และแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (ภาควิชาวิจัยและพัฒนการศึกษา. 2551 : 25-27)

3. พื้นที่ศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 19 – 23 มกราคม พ.ศ. 2557

5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making)
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation)
- 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits)
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

2. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ณ วันที่ 30 กันยายน 2556

3. แผนพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2553-2555) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นแผนหมุนเวียน โดยมีการจัดทำและทบทวนเป็นประจำทุกปี

4. การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ดังนี้

4.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ การตัดสินใจเลือกวิธีแก้ไขปัญหา การวางแผนเพื่อแก้ปัญหา ตลอดจนตัดสินใจใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินการตามแผน

4.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม โดยวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ ตลอดจนการสนับสนุนทรัพยากรบริหารเพื่อใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

4.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งในแง่ประโยชน์ที่เป็นวัตถุหรือประโยชน์ทางด้านสังคม

4.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมประเมินความสำเร็จหรือความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกระบวนการหรือวิธีการดำเนินงาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีคู่มือการปฏิบัติงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
4. กฎหมายจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล
5. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
6. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1. ความหมายการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้มีทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันตามทัศนคติของแต่ละท่าน ซึ่งสามารถประมวลได้ดังนี้

Keith (พงทอง โยธาใหญ่. 2545 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Keith. 1972 : unpagged) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่ง ในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลจากการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

Erwin (สุวรรณ พิณตานนท์. 2546 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Erwin. 1976 : unpagged) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนาร่วมคิด ตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความชำนาญ ร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

Yadav (สุวรรณ พิณตานนท์. 2546 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Yadav. n.d. : unpagged) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า ความร่วมมือของประชาชน ด้วยความตั้งใจและสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับ ซึ่งประชาชนต้องมีส่วนร่วมดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตกลงใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนและโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการพัฒนา

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม และการพิจารณาตัดสินใจ การปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเอง แก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคน มีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจด้วยว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสแล้วได้รับ การชี้แนะอย่างถูกต้อง

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527 : 2) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่แท้จริงหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทาง เศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมและได้รับพัฒนาการรับรู้ และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของ ตัวเอง

อดิน รพีพัฒน์ (2527 : 320) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การที่ กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่อยู่วงนอก ได้เข้ามาอยู่วงในและได้เพิ่มความสามารถในการควบคุม ทรัพยากรและสถาบันต่างๆตามสถานะที่เป็นอยู่ในสังคม โดยการกระทำดังกล่าวอาจเป็นไปได้ทั้งทาง ถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นช่วงๆไม่ต่อเนื่องเป็นกิจกรรม ที่ไม่เต็มเวลา ทั้งนี้จะต้องเป็นสิ่งที่ประชาชนริเริ่มขึ้นมาเอง มิใช่พฤติกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นมาหรือชี้แนะ โดยผู้ปกครองหรือผู้บริหาร

เฟื่องฟ้า คณานุรักษ์ (2530 : 11) ได้อธิบายเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการมีความเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการ และทิศทางของการ เปลี่ยนแปลงที่ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะต้องมีมากพอจนเกิดความริเริ่มโครงการเพื่อการนั้นๆ คนเราสามารถรวมกันได้โดยผ่านองค์กร ดังนั้น องค์กรจะต้องเปรียบเสมือนตัวนำให้บรรลุถึง ความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการได้

สายทิพย์ สุคติพันธ์ (2534 : 92) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การคืนอำนาจ (Empowerment) ในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนอย่างน้อยที่สุดประชาชน ต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผนและดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่และ อนาคตของเขา

วารางคณา วัฒนโย (2540 : 9) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาที่จะเป็นผลดีและเป็นธรรมนั้น ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนานับตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการกำหนดเป้าหมายและแนวทางของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวย่อมต้องโอนอ่อนต่อความแตกต่างของท้องถิ่นตลอดจนแนวทางการพัฒนาย่อมต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและตัดสินใจของประชาชนเจ้าของท้องถิ่นอย่างมาก

ทะนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ (2540 : 93) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาตนเอง ร่วมให้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

2) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออก ซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

3) การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปของบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันด้วยความสมัครใจ โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติและร่วมรับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเรื่องนั้นๆ โดยหน่วยงานรัฐต้องสร้างโอกาสหรือช่องทางการเข้าร่วมแก่ประชาชนไว้ด้วย

2. ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

โกวิทย์ พวงงาม (2552 : 12) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเห็นพ้องต้องกันของคนในชุมชน ลดความขัดแย้งและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ

2) ช่วยให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ทำให้เกิดการยอมรับ เกิดความไว้วางใจ และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นมากขึ้น

3) ช่วยให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นดีที่สุดในที่สุด

4) ช่วยให้มีทางเลือกในการตัดสินใจและมีความรอบคอบมากขึ้น

3. รูปแบบของการมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527 : 6-7) การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนาหมายถึงกระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนทั้งในส่วนบุคคลชุมชนมูลนิธิและองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้โดยได้มีการกำหนดรูปแบบลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ลักษณะคือ

1. ร่วมทำการศึกษาและสร้างรูปแบบและหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาและลดปัญหาของชุมชนเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนเพื่อสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ/ กิจกรรมเพื่อขจัดและแก้ไขปัญหาของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้เป็นประโยชน์ได้ตลอดไป

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วม

มีผู้กล่าวถึงปัจจัยของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

World-Health Organization (WHO) (सानิตย บัญช. 2527 : 10-11 ; อ้างอิงมาจาก World Health Organization. 1983 : 5) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการคือ

1. ปัจจัยของสิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงของชาวบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งในแง่การร่วมแรงร่วมทรัพยากรหรืออื่น ๆ นั้นมีเหตุผล 2 ประการคือ

1.1 การมองเห็นว่าตนจะได้รับประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไปซึ่งถือเป็นเรื่องการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

1.2 การได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วมโดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำซึ่งถือเป็นการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

2. ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมแม้ว่าชาวบ้านชนบทเป็นจำนวนมากจะเห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแต่ก็ไม่อาจจะเข้าร่วมกิจกรรมได้เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับผลดังที่คาดไว้เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมกันนั้นได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสมเช่นภาวะผู้นำกฎระเบียบแบบแผนและลักษณะการทำงานเป็นต้นดังนั้นปัจจัยพื้นฐานด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วมจึงควรมีลักษณะ

2.1 เปิดโอกาสให้ทุกๆ คนและทุกๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยการเข้าร่วมอาจเป็นในรูปของการมีตัวแทนหรือเข้าร่วมโดยตรงก็ได้

2.2 ควรมีกำหนดเวลาที่แน่ชัดเพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพเป็นจริงของตน

2.3 กำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. ปัจจัยอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วมโดยปกติที่ผ่านมาในกิจกรรมหนึ่งๆ แม้ว่าประชาชนจะเห็นด้วยได้มีโอกาสเข้าร่วมแต่ก็ไม่อาจกำหนดเป้าหมายวิธีการหรือผลประโยชน์ของกิจกรรมแต่จะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดและการจัดสรรของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 : 152-153) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีส่วนเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐโดยรัฐจะต้องดำเนินการตั้งนี้การกำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมในท้องถิ่นการสนับสนุนกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและการเมืองของท้องถิ่นและการสร้างช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนโดยระบบต่างๆ ของทางราชการจะต้องเอื้ออำนวยและเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. ปัจจัยด้านประชาชนโดยประชาชนในชุมชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาเป็นฝ่ายตัดสินใจริเริ่มกิจกรรมและรับผลประโยชน์ซึ่งประชาชนเหล่านั้นจะต้องเป็นกลุ่มทางสังคมหรือเป็นผู้นำท้องถิ่นมีการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานอื่นได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงานและรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆอย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยด้านนักพัฒนาโดยนักพัฒนาจะต้องศึกษาชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและได้เรียนรู้สภาพแวดล้อมต่างๆ ในทุกด้านของชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของกระบวนการมีส่วนร่วมค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพซึ่งเป็นผู้กระตุ้นให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งรวมกลุ่มประชาชนเพื่อหาหนทางแก้ไขปัญหาเป็นผู้สนับสนุนด้านการศึกษาการให้ข้อมูลข่าวสารวิทยาการใหม่และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องมีความจริงใจและมีความผูกพันกับท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนเชื่อถือและศรัทธา

4. ปัจจัยจิตใจได้แก่การได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโดยโครงการพัฒนาต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน

โคเฮน และอ็พฮอฟ (สุเมธ ทรายแก้ว. 2536 : 20 ; อ้างอิงมาจาก โคเฮน และอ็พฮอฟ. 1977 : 17-19) ได้เสนอถึงบริบทของการมีส่วนร่วมว่า ในการพิจารณาการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมซึ่งมีความซับซ้อนอย่างมากด้วย ได้แก่

1. ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ
2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

3. ปัจจัยทางการเมือง
4. ปัจจัยทางสังคม
5. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม
6. ปัจจัยทางประวัติศาสตร์

นอกจากนั้นโคเฮนและอัฟฮอฟ ยังได้เสนอว่า สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน นั้นยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. อายุและเพศ
2. สถานภาพทางครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่นและระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ
8. พื้นที่ดินถือครองและสถานภาพการทำงาน

5. ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้

โคเฮนและอัฟฮอฟ (ประจวบ สือประสาร. 2542 : 22 ; อ้างอิงมาจาก โคเฮน และอัฟฮอฟ. 1980 : 219) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประการแรกที่จะต้องกระทำคือการกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในส่วนที่เริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงการดำเนินการตามแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานถัดจากขั้นตอนที่ 1 เพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในส่วนขององค์ประกอบการดำเนินงานนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำโดยวิธีใด

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefit) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้นนอกจากผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้วจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้ต้องมีทั้งผลประโยชน์ที่เป็นไปในทางบวก รวมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นไปในทางลบซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่ควรสังเกตคือความเห็น (Views) และความคาดหวัง (Expectation)

นอกจากนั้นโคเฮนและอ็พฮอฟ ยังได้เสนอกรอบความคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทไว้ 3 มิติและ 2 บริบทซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. มิติ (Decision) มี 3 มิติคือ

1.1 มีส่วนร่วมอะไรบ้างแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยทางใดทางหนึ่งเช่นสนับสนุนทรัพยากรต่างๆการบริหารกิจกรรมหรือการประสานงาน 3) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

1.2 มีส่วนร่วมกับใครบ้างได้แก่มีส่วนร่วมกับชาวบ้านผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่ทางราชการนักพัฒนาเอกชนทั้งนี้ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเพศสถานภาพครอบครัวอาชีพและรายได้

1.3 มีส่วนร่วมอย่างไรบ้างได้แก่มีส่วนร่วมโดยสมัครใจหรือถูกบังคับลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรประชาชนหรือโดยตรงขนาดของการมีส่วนร่วมผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนั้นช่วยเพิ่มพลังประชาชนหรือเป็นเพียงแค่การติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนาเท่านั้น

2. บริบท (Contexts) มี 2 บริบทคือ

2.1 ลักษณะโครงการโดยพิจารณาจากลักษณะของสิ่งนำเข้าว่ามีความซับซ้อนของเทคโนโลยีเพียงใดลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ (ความเร็วซ้ำที่ได้รับประโยชน์) และเงื่อนไขที่ต้องกำหนดเช่นการเข้าถึงการบริหารโครงการความยืดหยุ่นของโครงการ เป็นต้น

2.2 สภาพแวดล้อมของกิจกรรมตามโครงการได้แก่ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ปัจจัยทางกายภาพและธรรมชาติปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมปัจจัยทางการเมือง เป็นต้น

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 107-111) แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหารวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคือเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางต่างๆที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหานั้นๆ

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาคือเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาตัดสินใจกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานรวมถึงการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหาโดยการสร้างประโยชน์ด้วยการสนับสนุนทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และแรงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานโดยเข้าร่วมประเมินว่าการดำเนินการที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

เจมส์คีย์ ปิ่นทอง (2525 : 11-13) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอนประกอบด้วย

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

จากกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีขั้นตอนแตกต่างกันไม่มากนัก ซึ่งอาจมีแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดที่แยกย่อยลงไปเท่านั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของ โคเฮนและฮัพฮอฟ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

6. ผลของการมีส่วนร่วม

ลิขิต ธีระเวคิน (2520) ได้กล่าวถึงผลของการมีส่วนร่วมดังนี้

1) ผลทางเศรษฐกิจ

(1) การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชนบทในแง่การริเริ่มโครงการจนกระทั่งการสิ้นสุดโครงการนั้น ย่อมมีผลในทางเศรษฐกิจคือ ช่วยให้การใช้จ่ายเพื่อการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการระมัดระวัง เพราะสมาชิกชุมชนจะรู้สึกว่าการพัฒนาที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตนเองและทรัพยากรที่มีอยู่นั้นเป็นของชุมชนของตนจึงต้องใช้จ่ายอย่างระมัดระวังเพื่อให้เกิดผลอย่างเต็มที่

(2) การมีโครงสร้างปกครองตนเองโดยสมาชิกส่วนใหญ่รู้สึกว่ามีสิทธิและหน้าที่ และมีบทบาทสำคัญจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม จะทำให้เกิดการดำเนินงานและปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการอยู่ในความสนใจหรือเอาใจใส่ของสมาชิกย่อมเป็นผลดีในแง่การช่วยดูแลควบคุมโดยมวลสมาชิกเอง มิให้เกิดการฉ้อโกงหรือกระทำการอันผิดระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ฯลฯ เป็นการควบคุมทรัพยากรให้เกิดการใช้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นผลทางเศรษฐกิจอีกแห่งหนึ่ง

2) ผลทางการเมือง

(1) ผลทางการเมืองที่เห็นได้ชัดก็คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นจะเป็นการเสริมความรู้สึกว่า การปกครองตนเองนั้นมีผลลัพธ์ประจักษ์ที่เป็นตัวตน มิใช่มีเฉพาะสิทธิในทางการเมืองในลักษณะนามธรรม แต่สามารถโยงนามธรรมให้ออกมาในรูปธรรมคือ การวางนโยบายการพัฒนาชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนของตน

(2) การมีสิทธิในการริเริ่มโครงการและดำเนินโครงการจนสิ้นสุดโดยมีความเป็นอิสระนั้นย่อมก่อให้เกิดความเชื่อมั่นทางการเมือง ซึ่งจะเป็นการเสริมความรู้สึกเรื่องความร่วมมือและการปกครองตนเอง เป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะของการมีส่วนร่วมมากขึ้น

3) ผลทางสังคมและจิตวิทยา

(1) ผลทางสังคมและจิตวิทยานั้นย่อมเห็นได้ว่าการรู้สึกว่าเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีสิทธิมีเสียงและอำนาจหน้าที่จะจัดการกับโชคชะตาของท้องถิ่นได้ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นซึ่งสามารถและยินดีที่จะดูแลตัวเอง ความผูกพันกับท้องถิ่นจะมีมากขึ้น และความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตามมา

(2) การมีสิทธิในการปกครองตนเองและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้จักร่วมมือกันในชุมชน การขจัดข้อขัดแย้งและความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องนโยบาย การตกลงกันในเรื่องของการจัดสรรทรัพยากร การออมชอมและประนีประนอมในกระบวนการถกเถียงและตัดสินใจซึ่งเป็นการเสริมสร้างให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีหลักเกณฑ์ในการจัดการเรื่องภายในชุมชน

4) ผลต่อวิทยาการ

(1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่การริเริ่ม การทำแผน ทำให้เกิดการพยายามเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ในด้านการวางแผน การบริหารโครงการ วิธีการทำงานประมาณอย่างน้อยก็ในขั้นพื้นฐาน

(2) เมื่อกระบวนการพัฒนาชนบทมีความต่อเนื่อง และสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมและผลในทางสังคมและจิตวิทยาเกิดขึ้น จะทำให้สมาชิกชุมชนคอยสดับรับฟัง ติดตาม ข่าวคราว โดยเฉพาะความรู้ทางวิทยาการ เพราะมีผลโดยตรงและมีความสัมพันธ์กับชีวิตในท้องถิ่นและชีวิตของตนในชุมชน ทำให้เกิดการตื่นตัวและเข้าใจถึงปัญหาและวิทยาการต่างๆ

5) ผลต่อนโยบายระดับชาติ

(1) ผลต่อนโยบายพัฒนาระดับชาติ ประการแรกคือ การแข่งขันกันระหว่างชุมชนที่ปกครองตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นกับชุมชนอื่นๆ ทำให้พยายามปรับปรุงแก้ไขความล่าช้าต่างๆ การแข่งขันเช่นนี้ย่อมนำไปสู่การสร้างสรรค์ เป็นการช่วยพัฒนาประเทศในระดับชาติไปในตัว

(2) การรู้จักวางแผนการพัฒนาชุมชนในลักษณะการประสานกับแผนระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับชาติ เท่ากับเป็นหน่วยๆ หนึ่งซึ่งเปรียบได้กับชิ้นส่วนของการต่อภาพให้ครบรูป

(3) การปกครองตนเองและการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง เป็นการช่วยให้การพัฒนาชนบทเป็นไปตามความต้องการและจำเป็นของท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจและดำเนินการ ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลไปในตัว

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

หลักการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นเป็นแนวทางที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนกลางไปจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนโดยมีอิสระตามสมควร โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของการบริหารราชการส่วนกลาง เพียงแต่อยู่ในการกำกับดูแลของหน่วยงานบริหารส่วนภูมิภาคเท่านั้น เนื้อหาสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นมี ดังนี้

1. ความหมายของการกระจายอำนาจ

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2526 : 5) ได้แบ่งการกระจายอำนาจเป็น 2 กรณีดังนี้

1.1 การกระจายอำนาจตามอาณาเขตหมายถึงการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองตามพื้นที่ในแต่ละท้องถิ่นที่เช่นการกระจายอำนาจให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเทศบาล เป็นต้น

1.2 การกระจายอำนาจตามกิจการหมายถึงการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองตามลักษณะเฉพาะกิจกรรมหรือแต่ละหน้าที่เพื่อให้อำนาจมีความเป็นอิสระในการดำเนินงานตามความเหมาะสมของลักษณะงานนั้นๆ เช่นการกระจายอำนาจไปให้งานประปาการไฟฟ้าหรือการโทรศัพท์ เป็นต้น

1.3 อำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควรการกระจายอำนาจการปกครองนั้นต้องกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงานหรือจัดทำกิจการที่ได้รับมอบหมายได้เองตามสมควรคือมีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

1.4 มีงบประมาณและรายได้เป็นของท้องถิ่นของตนเองตามลักษณะการกระจายอำนาจการปกครององค์กรท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณเป็นของตนเองซึ่งแยกจากส่วนกลางโดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรค่าธรรมเนียมต่างๆ และทรัพย์สินตลอดจนเงินอุดหนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ

1.5 มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นท้องถิ่นหมายถึงเป็นคนพื้นพื้นที่นอกจากจะมีงบประมาณเป็นของตนเองแล้วการกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่อันเป็นพนักงานของตนเองหรือเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเจ้าหน้าที่เหล่านั้นมิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวงทบวงกรมในส่วนกลางโดยตรงแต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั่นเอง

ทวี พันธธุาสีภูมย์ (2531 : 30) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการปกครองหมายถึงการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองอย่างแท้จริงเป็นการมอบอำนาจให้ทั้งด้านการเมืองและการบริหารโดยให้ท้องถิ่นมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นนั้น

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2537 : 59) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง ระบบบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆมีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่นที่มีสิทธิจัดการดูแลกันได้แก่ ระบบสาธารณสุข ภูมิภาค การศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การดูแลทรัพย์สิน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ๆ 2 อย่างที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้เด็ดขาดคือการ ทหารและการต่างประเทศ

ภานุพงศ์ แพนลีนฟ้า (2550 : 10) ได้ให้อธิบายความหมายของการกระจายอำนาจไว้ว่าเป็นหลักของการจัดระเบียบการปกครองประเทศโดยมีการหลักสำคัญคือการโอนอำนาจการปกครองส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการเองโดยอิสระโดยมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกเรื่องเพื่อความผาสุกของท้องถิ่นโดยมีตัวแทนของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการตามหลักการกระจายอำนาจ

จากการให้ความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง ทั้งทางด้านการเมืองและการบริหารและให้มีความเป็นอิสระในการจัดบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยมีผู้แทนที่ผ่านกลไกการเลือกตั้งเข้ามาบริหารงานในองค์กรท้องถิ่นแทนตน

2. หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบสำคัญ

4 ประการ คือ (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. 2545 : 121-123)

2.1 มีความเป็นนิติบุคคล (Artificial Person) การกระจายอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์การของรัฐบาลกลาง การมีองค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2.2 มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์การนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์การเช่นนี้จะมีลักษณะไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเองตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ แต่ก็มีข้อน่าสงสัยที่ว่าอำนาจอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีพอสมควรไม่มากจนเกินไป จนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย (Unity and Sovereignty) ของประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่เป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง หากแต่ควรมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้และมีองค์การที่จะทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติและบริหารกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น

2.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารและผู้นำที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้นอาจจะทำได้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น เฉพาะการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองของท้องถิ่นมากกว่านั้น ถึงกับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่น ด้วยตนเองก็อาจทำได้

2.4 มั่งบประมาณของตนเอง องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วยการให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บและบริหารรายได้ด้วยตนเองนี้ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

3. แนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ ประกอบด้วย (โกวิท พวงงาม. 2549 : 10-12)

3.1 การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดภารกิจการถ่ายโอนพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับการถ่ายโอน รวมทั้งการสร้าง กลไกและระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐานมารองรับ ตลอดจนการปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ภารกิจที่ถ่ายโอนจัดเป็น 6 กลุ่มภารกิจ ประกอบด้วย

3.1.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.1.2 ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต

3.1.3 ด้านการจัดระเบียบชุมชน / สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย

3.1.4 ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว

3.1.5 ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

3.1.6 ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีต และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 การกระจายอำนาจการเงิน การคลังและงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการพิจารณาภาพรวมรายได้ของท้องถิ่น 3 องค์ประกอบ คือ

3.2.1 รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บและจัดหาเองทั้งที่เป็นภาษีท้องถิ่นและรายได้อื่น

3.2.2 รายได้ที่รัฐจัดแบ่งหรือจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม

3.2.3 รายได้ประเภทเงินอุดหนุน

3.3 แนวทางการถ่ายโอนบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารงานบุคคล โดยการโอนบุคลากรต้องสอดคล้องกับภาระหน้าที่และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งยังต้องมีความราบรื่น คล่องตัว สอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความยืดหยุ่น จูงใจให้คนทำงานในท้องถิ่น มีหลักประกันความก้าวหน้า ยึดหลักการตามระบบคุณธรรม มีกลไกดูแลความเป็นธรรม และต้องมีมาตรฐานใกล้เคียงกับ มาตรฐานการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐอื่น ๆ

3.4 แนวทางการพัฒนาระบบตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งยังต้องปรับปรุงกลไกการตรวจสอบทางการเงินและการใช้จ่ายงบประมาณ การให้ภาคเอกชนเข้ามาช่วยเสริมการทำงานตรวจสอบของภาครัฐ และส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในด้านนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมจัดซื้อจัดจ้างและร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผล

3.5 การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีภารกิจที่ต้องดำเนินการ ประกอบด้วย

3.5.1 การเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5.2 การปรับโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ

3.5.3 การพัฒนาองค์กรในระดับจังหวัดเพื่อรองรับการถ่ายโอน

3.5.4 การปรับปรุงระบบการวางแผน ระบบงบประมาณ ระบบบัญชี ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบติดตามตรวจสอบ และระบบข้อมูล

3.5.5 การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5.6 การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนและภาคประชาสังคมในการตรวจสอบ

3.6 การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ การแก้ไขกฎหมาย มีสาระเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.6.1 การปรับปรุงกฎหมายงบประมาณเพื่อรองรับการจัดสรรเงินจากภาครัฐ

3.6.2 การจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยระบบงบประมาณท้องถิ่นและระบบการตรวจสอบทางการเงินการคลัง ทั้งภายในและภายนอก

3.6.3 การปรับปรุงระบบการกำกับดูแลของราชการบริหารส่วนกลางและ
ราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับระบบศาลปกครอง

3.6.4 การปรับปรุงโครงสร้างราชการบริหารส่วนภูมิภาค

3.6.5 การจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

3.6.6 การจัดให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลเพื่อรองรับการ
ถ่ายโอนข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

3.7 กลไกการกำกับดูแลการถ่ายโอนภารกิจและการดำเนินงานให้เป็นไปตาม
แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ โดยกลไกดังกล่าวจะมี
หน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจ โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและ
ประชาชน มีกระบวนการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการถ่ายโอน มีการศึกษา พัฒนา
และปรับปรุงกระบวนการ วิธีการ รูปแบบ และแนวทางการถ่ายโอนภารกิจอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องและ
ทันต่อเหตุการณ์

3.8 การสร้างระบบประกันคุณภาพบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดยหน่วยราชการส่วนกลางยังคงต้องกำหนดมาตรฐานทั่วไปของการจัดบริการสาธารณะเพื่อเป็น
แนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำกับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตาม
กฎหมายและมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาคุณภาพ
การจัดบริการสาธารณะ โดยมีการแข่งขันระหว่างท้องถิ่น ตลอดจนรัฐหรือองค์กรกลางเข้ามาร่วม
ทำการประเมินร่วมกับประชาชนและประชาสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตนเอง (Local Self Government)
เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับแนวคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจ (Decentralization)
ได้มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518 : 3) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นคือการปกครอง
ที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจาย
อำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจ
หน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

วิญญู อังคนารักษ์ (2519 : 4) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงกับ ความประสงค์ของประชาชนโดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

คลาร์ก (ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2526 : 40-41 ; อ้างอิงมาจาก Clarke. 1957 : 398) ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น” หมายถึง ส่วนการปกครองของประเทศหรือรัฐซึ่งมีหน้าที่สำคัญที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องที่หรือขอบเขตแห่งใดเฉพาะและเป็นการสมควรที่จะมอบเรื่องดังกล่าวให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร โดยมีฐานะเป็นรองจากการบริหารของรัฐบาลในส่วนกลาง

กรมล ทงธรรมชาติ และไพบุลย์ ช่างเรียน (2533 : 41) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น คือ การที่รัฐบาลในส่วนกลางยินยอมที่จะมอบหรือกระจายอำนาจบางส่วนหรือทั้งหมดของตนไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการบริหารท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้การบริหารแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นไปด้วยความรวดเร็วสะดวกและมีประสิทธิภาพโดยใช้งบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเองแต่รัฐบาลในส่วนกลางยังอาจสงวนอำนาจบางอย่างในการตัดสินใจไว้การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองของตนเองและประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เฉพาะที่ส่วนกลางมอบหมายอำนาจไว้ในขอบเขตที่กำหนด

วิชัย สติมัย (2545 : 10) ให้ความหมายระบบการปกครองท้องถิ่น คือ ระบบการกระจายอำนาจทางการปกครองไปสู่ท้องถิ่น เพื่อจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงตรงกับความต้องการของราษฎรและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ท้องถิ่นมีอิสระในการตัดสินใจกำหนดทิศทางนโยบาย และการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ในระดับหนึ่ง ราชการส่วนกลางมีบทบาทในการกำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือ

จากความหมายของคำว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นข้างต้นพอสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่นหมายถึงการปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง

2. ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากความหมายที่นักวิชาการต่างๆ ได้ให้ความหมายไว้ข้างต้นสามารถที่จะสรุปลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ได้ดังนี้

การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจาก (พูนศักดิ์
วณิชวีเชษฐกุล. 2532 : 41-43)

1) องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยแก่ประชาชนกล่าวคือองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสภาพจำลองของระบอบการเมืองของชาติ
มีกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ
ปกครองตนเองเป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

2) การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคงจะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตย
ในระดับท้องถิ่นก่อนเพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจในการเมือง
ในระดับชาติโดยง่าย

3) การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง
(Political Maturity) กล่าวคือประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้งการตัดสินใจการบริหารการเมืองท้องถิ่น
การต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมืองทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางการเมืองในที่สุด

4) การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่
การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิดและเกี่ยวพันกันต่อการเมืองระดับชาติหาก
มีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคักและมีชีวิตชีวาต่อการปกครอง
ท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

5) การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาตินักการเมืองท้องถิ่น
ผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่นทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้นด้วยเหตุที่ได้รับ
ความนิยมศรัทธาจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น

3. หลักการปกครองท้องถิ่น

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518 : 3-4) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานในการ
ปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนรู้สึก
มีความเกี่ยวพันกับส่วนได้ส่วนเสียในการบริหาร เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมี
ต่อท้องถิ่นตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ในการปกครองและการควบคุมการ
ปกครอง การปกครองท้องถิ่นถือเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาทางการเมือง โดยสามารถแยกลักษณะ
สำคัญของการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

1) มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางน้อยมาก พนักงาน
ส่วนท้องถิ่นอยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับขององค์การบริหารบุคคลของท้องถิ่นเอง และได้รับเงินเดือน
จากงบประมาณของท้องถิ่นเอง

2) เป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศ ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย แยกจากส่วนกลางมีขอบเขต
ปกครองที่แน่นอน มีคณะผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น

3) มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษี หารายได้อื่นๆ ตามกฎหมาย กำหนดและจัดทำงบประมาณของตนเอง

4) มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเองไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการส่วนกลางก่อน

ชวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 12-13) กล่าวว่าสาระสำคัญของหลักการปกครองท้องถิ่น มีดังนี้

1) การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้น อาจมีความแตกต่างกันในด้าน ความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดพื้นที่

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ เป็นต้น

3.2) สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4) มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง จัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

กฎหมายการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 ซึ่งบัญญัติให้สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ให้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยจัดทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีโครงสร้างการบริหารราชการซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งจากราษฎรของแต่ละหมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านละสองคนกรณีมีหนึ่งหมู่บ้านให้มี สมาชิกสภาฯ จำนวนหกคนและกรณีมีสองหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาฯ โดยโครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน รองประธานสภาฯ จำนวน 1 คน และมีเลขาธิการสภาฯจำนวน 1 คน ซึ่งเลือกมาจากหมู่บ้านละสามคน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่

- 1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบลร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- 3) ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายแผนพัฒนาตำบล กฎหมายระเบียบและข้อบังคับทางราชการ

2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ.ศ.2545 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2546) และสามารถแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่เกิน 2 คน และเลขาธิการ 1 คนเพื่อช่วยในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบายแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลข้อบัญญัติระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ
- 2) สั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 5) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 และ มาตรา 68 ได้บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำและอำนาจหน้าที่ที่อาจเลือกทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1. ความตามมาตรา 67 อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ
  - 1.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
  - 1.2 รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำทางดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 1.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 1.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 1.5 ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
- 1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็กเยาวชนผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 1.7 คຸ້ມครอง ดູແລและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 1.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

2. ความตามมาตรา 68 อำนาจหน้าที่ที่อาจทำ

- 2.1 ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- 2.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 2.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 2.4 ให้มีการบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- 2.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 2.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมครอบครัว
- 2.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 2.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 2.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 2.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 2.12 การท่องเที่ยว
- 2.13 การผังเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบลนอกจากจะมีหน้าที่ที่ต้องทำและอาจทำตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แล้วยังมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 ซึ่งได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ตามมาตรา 16 ความว่า

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีการบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำและทางระบายน้ำ

3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
  4. การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่นๆ
  5. การสาธารณสุขการ
  6. การส่งเสริม การฝึกและการประกอบอาชีพ
  7. การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
  8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
  9. การจัดการศึกษา
  10. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ
- ผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
- ของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
  13. การจัดให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
  14. การส่งเสริมกีฬา
  15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน
  16. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
  17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
  18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
  19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
  20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
  21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
  22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
  23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย
- โรงมหรสพและสาธารณสุขสถานอื่นๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
  26. การขนส่งและวิศวกรรมจราจร
  27. การดูแลและรักษาสถานที่สาธารณะ
  28. การควบคุมอาคาร
  29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

กล่าวโดยสรุป องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างการบริหารราชการประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล” ประกอบไปด้วย สมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ถ้ามีสองหมู่บ้านให้มีจำนวนหมู่บ้านละ 3 คน และถ้ามีหนึ่งหมู่บ้านให้มีจำนวน 6 คน ทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติ และ 2) นายองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ทำหน้าที่การทางบริหารให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามมาตรา 67 มาตรา 68 ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และมาตรา 16 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นภารกิจที่ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. ความหมายของการวางแผน

ธงชัย สันติวงษ์ (2535 : 105-106) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ สำหรับเวลาล่วงหน้าและกำหนดสิ่งที่จะกระทำต่างๆ เพื่อที่จะให้บรรลุผลในวัตถุประสงค์ดังกล่าว นั่นคือ จะประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ

1) การกำหนดวัตถุประสงค์

2) การกำหนดแนวทางการกระทำ (Course of Action) หรือแผนงานต่างๆ ที่จะนำมาปฏิบัติเพื่อที่จะทำให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เหล่านั้น

อนันต์ เกตุวงศ์ (2534 : 34) กล่าวว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็วัตถุประสงค์หรือวิธีการทำ โดยทั่วไป จะเป็นการตอบคำถามต่อไปนี้ คือ จะทำอะไร (What) ทำไมจึงทำ (Why) ใครบ้างที่จะทำ (Who) จะกระทำเมื่อไร (When) จะกระทำกันที่ไหน (Where) จะกระทำกันอย่างไร (How)

ประชุม รอดประเสริฐ (2538 : 39) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือหน่วยงานได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าเพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตจะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Goals) ที่กำหนดไว้

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2520 : 19) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการเตรียมการวินิจฉัยและตัดสินใจที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยวิธีการที่ดีที่สุด

สรุปว่าการวางแผนหมายถึงการพยายามกำหนดและตัดสินใจล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ โดยแสดงถึงว่าที่จะดำเนินการอะไรที่ไหนเมื่อใดและใครเป็นผู้ดำเนินงานหรือรับผิดชอบโดยมีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยวิธีการที่ดีที่สุด

2. ความสำคัญของการวางแผน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546 : 3)

- 1) เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 2) ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ๆ เข้ามาในองค์กร
- 3) ทำให้การดำเนินการขององค์การบริหารลุเป้าหมายที่ปรารถนา
- 4) เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซับซ้อน
- 5) ทำให้เกิดความแจ่มชัดในการดำเนินงาน เป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์การที่ดำเนินอยู่

ประโยชน์ของการวางแผน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546 : 3-4)

- 1) บรรลุจุดมุ่งหมาย การวางแผนทุกครั้งจะมีจุดหมายปลายทาง เพื่อให้องค์การบริหารลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
- 2) ประหยัด ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในงานต่างๆ ที่ทำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่านับว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดี ก่อให้เกิดการประหยัดแก่องค์การ
- 3) ลดความไม่แน่นอน การวางแผนช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคตเพราะการวางแผนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต และได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว
- 4) เป็นเกณฑ์การควบคุม การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น
- 5) ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ การวางแผนเป็นพื้นฐาน ด้านการตัดสินใจ และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ เนื่องจากเกิดจากการระดมปัญญาของคณะผู้ทำงาน
- 6) พัฒนาแรงจูงใจ การวางแผนเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาแรงจูงใจที่ดีสำหรับผู้บริหาร
- 7) พัฒนาการแข่งขัน การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้องค์การมีการแข่งขันมากกว่าองค์การที่ไม่มีการวางแผนหรือมีการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพ

8) ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี การวางแผนทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่จัดวางไว้ มุ่งไปที่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

3. หลักการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม

กรมการปกครอง (2543 : 14-15) หลักการมีส่วนร่วมของประชาคม ประชาคม หมายถึง ประชาชนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมเป็นแกนหลักของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการ ให้ประชาชนร่วมดำเนินการและ ร่วมรับผิดชอบ ให้ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์ แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องส่งเสริม ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1) ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้นจะต้องร่วมกันกำหนดแนวทางการทำงานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายการพัฒนา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ประกอบกับแนวคิดวิทยาการใหม่ๆ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยจะต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุด เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และทิศทางการพัฒนาประเทศ

2) ร่วมจัดทำแผนพัฒนา หลังจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ซึ่งเปรียบเทียบได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไป จะต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือ การกำหนดแผนงานโครงการต่างๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งผู้แทนชุมชนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่นๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนพัฒนา/โครงการ

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น เพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล

3) ให้ประชาชนได้รับรู้ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งระยะสั้นและระยะปานกลางโดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาเห็นชอบ

4) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 59 โดยใช้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแนวทางการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

5) ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรมและโครงการที่ต้องใช้งบประมาณจะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและได้รับ การอนุมัติจากนายอำเภอก่อน

(1) การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่างๆ หรือประชาชนเป็นกลุ่มเป้าหมายของ การพัฒนา เข้าร่วมดำเนินการตามโครงการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ให้กลุ่มเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น

(2) ให้ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ-จัดจ้าง

(3) การติดตามประเมินผลการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลจะจัดประชุมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง

4. ระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ 3 ประเภทซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2548 : 3)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดโดยยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

แผนพัฒนาสามปี หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผน ก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

แผนการดำเนินงาน หมายความว่า แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

- 1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- 2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารท้องถิ่น ประธานกรรมการ
- 2) รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน กรรมการ
- 3) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
- 4) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ
- 5) ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อย

กว่าสามคนกรรมการ

- 6) ผู้แทนภาคประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า

สามคนแต่ไม่เกินหกคน กรรมการ

- 7) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ/เลขานุการ
- 8) หัวหน้าส่วนที่มีหน้าที่จัดทำแผน ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยพิจารณาจาก

(1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง เป็นต้น

(2) ภารกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

(3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้น

ดำเนินการในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชนโดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เป็นต้น

(4) กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในเขตจังหวัด

(5) นโยบายของผู้บริหารที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

(6) แผนชุมชน

- 2) ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไขปัญหา

เกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา ในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาล เมืองพัทยา องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยังองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

- 3) พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงาน

4) ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานแล้วเสนอ
ผู้บริหารท้องถิ่น

5) พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

6) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่
เห็นสมควร

7) ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของ
ประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบลด้วย

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- 1) ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการ
- 2) หัวหน้าส่วนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคน กรรมการ
- 3) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นจำนวนสามคน กรรมการ
- 4) หัวหน้าส่วนที่มีหน้าที่จัดทำแผน กรรมการ/เลขานุการ
- 5) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่น
มอบหมาย ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่จัดทำร่าง
แผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่างแผนการ
ดำเนินงานและจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือ
บุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

5. ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 : 38-43) กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน

1) หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนา ชี้แจงผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ทราบ
วัตถุประสงค์ ความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงภารกิจ
ที่จะต้องดำเนินการต่อไปและดำเนินการเสนอโครงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2) หน่วยงานที่รับผิดชอบแจ้งโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ได้แก่
คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หน่วยงานภายใน
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคม

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจะสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาและ
แนวทางการพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหา ความต้องการของ
ท้องถิ่นรวมทั้งสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด อำเภอ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อ
นำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จัดการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพิจารณา โดยในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในครั้งแรก ให้เวทีการประชุมร่วมดังกล่าว คัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปีเพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาจัดทำโครงการ กิจกรรมในแผนพัฒนาสามปีต่อไป แต่สำหรับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีครั้งต่อไป (เมื่อครบรอบหนึ่งปี) ให้เวทีประชุมร่วมพิจารณาทบทวนดูว่าจากยุทธศาสตร์ แนวทาง การพัฒนาที่ได้คัดเลือกและโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ยังมีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งในขั้นตอนนี้ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในปีต่อไป จะสามารถคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทาง การพัฒนาที่จะนำมาใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปีได้ รวมทั้งกำหนดโครงการ/กิจกรรมที่จะเพิ่มเติมหรือตัดทอนลงได้

3) เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้ว เวทีการประชุมร่วมพิจารณาว่าจะมีโครงการ/กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือกมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา

4) โครงการ/กิจกรรมที่พิจารณากำหนดอาจมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในขั้นตอนนี้จะต้องมีดำเนินการ ดังนี้

(1) พิจารณาความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างยุทธศาสตร์หรือระหว่าง แนวทางการพัฒนา เช่น ใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก” ได้กำหนด แนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” โดยเวทีประชุมร่วมได้กำหนด “โครงการพัฒนาด้านการตลาด” ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว” ซึ่งได้กำหนด “แนวทางการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม” โดยได้กำหนดโครงการปรับปรุงสถานที่ประวัติศาสตร์หากพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่าโครงการทั้งสองที่มาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาคนละยุทธศาสตร์กัน แต่มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนกันได้เชิง การเสริมสร้างรายได้แก่ประชาชนโดยการนำผลิตภัณฑ์มาขายให้นักท่องเที่ยว ซึ่งหากกำหนดในแผนพัฒนาสามปีแล้วจะต้องกำหนดห้วงเวลาการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน

(2) ให้พิจารณานำโครงการ/กิจกรรม จากแผนชุมชนที่เกิดขีดความสามารถในการดำเนินการของชุมชนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

(3) มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมเพื่อที่จะบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีได้อย่างเหมาะสม และนอกจากนั้นยังเป็นการจัดลำดับโครงการไว้เพื่อทำแผนพัฒนาสามปีในช่วงถัดไปด้วย เนื่องจากในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ การพัฒนา อาจจะต้องใช้เวลาต่อเนื่องนานกว่าสามปี ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องพิจารณาแนวทางการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ต่อเนื่องไปในระยะยาวด้วย ซึ่งอาจจะยังไม่สามารถระบุไว้ในช่วงสามปีของการจัดทำแผนพัฒนาได้ อาทิ โครงการจัดการขยะมูลฝอย อาจมีกิจกรรมหลากหลายที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินการสำรวจและเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แนวทางการพัฒนาที่เลือก ต้องการข้อมูลประเภทใดเป็นพิเศษต้องการข้อมูลของช่วงเวลาใด และจะเก็บข้อมูลจากแหล่งใด เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนา โครงการ/กิจกรรมได้อย่างถูกต้องโดยในการเก็บรวบรวมจะต้องเก็บข้อมูลทั้งข้อมูลภายในองค์กรและข้อมูลภายนอกองค์กรเพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT (การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) ได้

2) การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก คือ

(1) การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา คณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมา และนำเสนอที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นในรอบปีที่ผ่านมาโดยประเมินทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

(2) การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา หลังจากการประเมินผล การพัฒนาในรอบปีที่ผ่านมาแล้ว ให้ที่ประชุมตามข้อ 1 ร่วมกันคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาคม/ชุมชนในห้วงระยะเวลาสามปี ในกรณี que เห็นว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาใดที่ยังไม่ได้กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องกำหนดขึ้นใหม่ ก็อาจกำหนดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องแสดงให้เห็นถึงเหตุผล และวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น

(3) การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา ภายใต้ยุทธศาสตร์ จะมีแนวทางการพัฒนาหลากหลาย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น แต่มีความสำคัญความจำเป็นเร่งด่วนมากน้อยแตกต่างกัน ที่ประชุมตามข้อ 1 จะต้องร่วมกันจัดเรียงลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา การจัดลำดับความสำคัญดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่าแนวทางการพัฒนาที่ถูกจัดลำดับความสำคัญอยู่ในลำดับหลังๆ จะไม่ต้องนำมาปฏิบัติ เพราะการที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาทุกแนวทาง ได้รับการพิจารณาแล้วว่าต้องดำเนินการ แต่ในห้วงระยะเวลาสามปีของแผนพัฒนาสามปีนั้นอาจมีแนวทางที่จำเป็นต้องนำมาเน้นการปฏิบัติ วิธีการจัดลำดับความสำคัญมีหลายวิธี ตั้งแต่วิธีง่ายๆ คือ ประชุมตกลงกัน หรืออาจใช้วิธีการลงคะแนนคัดเลือกโดยใช้บัตรลงคะแนน เพื่อมารวมคะแนนและจัดลำดับ วิธี การจัดลำดับความสำคัญที่เป็นวิทยาศาสตร์อาจใช้วิธีจัดลำดับมาตรา (Rating Scale) หรือวิธีกราฟประเด็นกลยุทธ์ (Strategic Issues Graph) หรือวิธีอื่นๆ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม

(4) การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปี หลังจากจัดลำดับแนวทางการพัฒนาแล้ว ที่ประชุมจะตัดสินใจว่าจะนำแนวทางการพัฒนาเหล่านั้นมาดำเนินการ แต่ในการตัดสินใจเลือกนั้น ควรจะได้วิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพราะในการจัดลำดับ

ความสำคัญอาจใช้การตัดสินใจของแต่ละบุคคลเป็นหลัก ดังนั้นเพื่อทบทวนและยืนยันการจัดลำดับว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงหรือไม่ จึงควรนำแนวทางการพัฒนามาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) อีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

1) หลังจากได้แนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีแล้ว ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณา คัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนามาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทาง การพัฒนาโดย พิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนามาจากแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาที่สอดคล้องกับ แนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี โดยนำวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการ พัฒนาตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นแล้ว แต่อาจนำมาปรับให้ชัดเจนและ สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงสามปี

2) ในขั้นตอนนี้ ที่ประชุมจะร่วมกันพิจารณากำหนดโครงการ/กิจกรรม การพัฒนา ที่จะต้องดำเนินการตามแนวทางที่คัดเลือก และโดยที่กิจกรรมที่จะดำเนินการย่อมมี ความหลากหลาย ซึ่งที่ประชุมจะต้องพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(1) พิจารณากิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวทาง การพัฒนาที่กำหนดอย่างรอบคอบ เพื่อให้ได้โครงการ/กิจกรรมที่ครบถ้วน ซึ่งอาจจะมิทั้งโครงการ/กิจกรรม ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง โครงการ/กิจกรรมที่ร่วมดำเนินการกับหน่วยงานอื่นหรือ โครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการ

(2) พิจารณาลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรม ควรพิจารณาทั้ง ภายใต้วงแนวทางเดียวกันและระหว่างแนวทางการพัฒนา

(3) พิจารณาถึงความเชื่อมโยงของกิจกรรมทั้งในด้านกระบวนการดำเนินงาน และในด้านผลการดำเนินการ เพื่อบรรลุกิจกรรมลงในปีต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

(4) พิจารณาคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมจากความจำเป็นเร่งด่วน ซิตความสามารถ ทางทรัพยากรการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเชื่อมโยงของกิจกรรมและระยะเวลา ที่จะดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกโครงการที่ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี มาจัดทำรายละเอียดโครงการ ใน ด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นการศึกษารายละเอียด ของกิจกรรมจะดำเนินการในปีแรกของแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่าย ประจำปีได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี

1) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนา สามปี โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนาท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 4 สรุปผลยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

ส่วนที่ 5 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

ส่วนที่ 6 บัญชีโครงการ/กิจกรรม

ส่วนที่ 7 การติดตามและประเมินผลการนำแผนพัฒนาสามปีไปปฏิบัติ

2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดเวทีประชาคม ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแล้วนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีให้สมบูรณ์ต่อไป

3) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาสามปีที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

ขั้นตอนที่ 7 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

1) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

2) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี โดยผ่านการให้ความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง

1. สภาพทั่วไป (องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง. 2555 : 11-16)

1.1 สถานที่ตั้ง หมู่ที่ 12 บ้านสำโรงใหม่ ตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงอยู่ห่างจากตัวอำเภอนาเชือกเป็นระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร

ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองคูขาด และพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนแดง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเม็ก และพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปอพาน อำเภอนาเชือก จังหวัด มหาสารคาม

ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัวไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแดง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

1.2 โครงสร้างการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง

1.2.1 ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง จำนวน 30 คน

1.2.2 ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 3 คน

1.2.3 ฝ่ายข้าราชการประจำ ประกอบด้วย

พนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน 20 คน

ลูกจ้างประจำ จำนวน 2 คน

พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 11 คน

พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 2 คน

1.3 พื้นที่ในเขตรับผิดชอบ

พื้นที่ในเขตรับผิดชอบจำนวนทั้งสิ้น 54.99 ตารางกิโลเมตร (34,368.75 ไร่)

1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงโดยส่วนใหญ่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ดอน สลับที่ลุ่มมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 100 เมตร ซึ่งจำแนกลักษณะพื้นที่ดังนี้

1) เขตพื้นที่ราบตอนกลางของตำบลบริเวณหมู่ที่ 1, 3, 4, 5, 6, 7 และหมู่ที่ 13 เป็นพื้นที่เหมาะที่จะทำการเกษตรไร่นาสวนผสม ถ้ามีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เกษตรกรสามารถปลูกพืชได้ตลอดปี

2) เขตพื้นที่ลุ่มสลับที่ตอนทางทิศใต้ของตำบล บริเวณหมู่ที่ 9, 10, 11, 12 และหมู่ที่ 14 เป็นที่ดอนเหมาะสำหรับทำไร่ ซึ่งเกษตรกรส่วนมากปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ฯลฯ

3) เขตพื้นที่ราบบริเวณทิศตะวันออก บริเวณหมู่ที่ 8, 9 และหมู่ที่ 15 เป็นพื้นที่ติดกับอ่างเก็บน้ำห้วยค้อซึ่งมีน้ำตลอดปี ประชาชนสามารถปลูกพืชผักสวนครัวได้ตลอดทั้งปี

1.5 ข้อมูลหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือน

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงมี 15 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 1,620 ครัวเรือน

หมู่ที่ 1 บ้านสำโรง จำนวน 123 ครัวเรือน

หมู่ที่ 2 บ้านโพนทราย จำนวน 150 ครัวเรือน

หมู่ที่ 3 บ้านโนนสว่าง จำนวน 117 ครัวเรือน

หมู่ที่ 4 บ้านหัวดง จำนวน 76 ครัวเรือน

หมู่ที่ 5 บ้านดงม่วง จำนวน 153 ครัวเรือน

หมู่ที่ 6 บ้านหนองบาก จำนวน 44 ครัวเรือน

หมู่ที่ 7 บ้านโนนเหลี่ยม จำนวน 98 ครัวเรือน

หมู่ที่ 8 บ้านชุมแสง	จำนวน	132	ครัวเรือน
หมู่ที่ 9 บ้านเหล่ากว้าง	จำนวน	80	ครัวเรือน
หมู่ที่ 10 บ้านชีตู่	จำนวน	62	ครัวเรือน
หมู่ที่ 11 บ้านชีเหล็ก	จำนวน	123	ครัวเรือน
หมู่ที่ 12 บ้านสำโรงใหม่	จำนวน	166	ครัวเรือน
หมู่ที่ 13 บ้านสำโรงราษฎร์	จำนวน	101	ครัวเรือน
หมู่ที่ 14 บ้านชีเหล็กใต้	จำนวน	118	ครัวเรือน
หมู่ที่ 15 บ้านชุมแสงเหนือ	จำนวน	77	ครัวเรือน

1.6 ประชากร/ความหนาแน่นของประชากร

ประชากรมีจำนวนทั้งสิ้น	6,957	คน	จำแนกเป็น
ชาย	3,468	คน	
หญิง	3,489	คน	

มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 126.51 คน /ตารางกิโลเมตร

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 การประกอบอาชีพ จำแนกดังนี้

อาชีพเกษตรกรรม	ร้อยละ	80
อาชีพรับจ้าง	ร้อยละ	11
อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	ร้อยละ	5
อาชีพค้าขาย	ร้อยละ	4

2.2 หน่วยธุรกิจในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล

ธนาคาร	-	แห่ง
โรงแรม	-	แห่ง
ปั้มน้ำมันและก๊าซ	8	แห่ง
โรงงานอุตสาหกรรม	-	แห่ง
โรงสีข้าว	26	แห่ง
ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์	11	แห่ง
ร้านเสริมสวย	3	แห่ง
กิจการหล่อเตา	5	แห่ง
โรงงานขนมจีน	2	แห่ง
ร้านเย็บผ้า	2	แห่ง

3. สภาพทางสังคม

3.1 ด้านการศึกษา

3.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน จำนวน 8 แห่ง

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสำโรงใหม่	จำนวนเด็ก 22 คน
2) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดโนนเหลียม	จำนวนเด็ก 18 คน
3) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดสำโรงรัตนาราม	จำนวนเด็ก 20 คน
4) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดโพนทราย	จำนวนเด็ก 21 คน
5) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดโพธิ์ศรีสว่าง	จำนวนเด็ก 17 คน
6) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดป่าราชฎ์บำรุง	จำนวนเด็ก 13 คน
7) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดบุรารัฐโพธาราม	จำนวนเด็ก 20 คน
8) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขี้เหล็ก	จำนวนเด็ก 47 คน

3.1.2 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง

1) โรงเรียนบ้านโพนทราย	จำนวนนักเรียน 54 คน
2) โรงเรียนบ้านดงม่วงหัวดงหนองบาก	จำนวนนักเรียน 91 คน
3) โรงเรียนบ้านชุมแสงโนนเหลียม	จำนวนนักเรียน 90 คน
4) โรงเรียนบ้านเหล่ากว้าง	จำนวนนักเรียน 21 คน
5) โรงเรียนบ้านขี้เหล็กขี้ตู่หนูลุบเปลือย	จำนวนนักเรียน 126 คน

3.1.3 โรงเรียนขยายโอกาสถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 แห่ง

โรงเรียนชุมชนบ้านสำโรง	จำนวนนักเรียน 97 คน

3.1.4 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง

3.2 ด้านศาสนสถาน จำนวน 11 แห่ง

3.2.1 วัด จำนวน 10 แห่ง ดังนี้

- 1) วัดสำโรงรัตนาราม
- 2) วัดมะเกลือ
- 3) วัดโพธิ์ศรีสว่าง
- 4) วัดป่าราชฎ์บำรุง
- 5) วัดโนนเหลียม
- 7) วัดบุรารัฐโพธาราม
- 8) วัดบ้านเหล่ากว้าง
- 9) วัดป่าอภิธรรมวนาราม

- 3.2.2 สำนักสงฆ์ จำนวน 2 แห่ง
- 1) สำนักสงฆ์บ้านดงม่วง
  - 2) สำนักสงฆ์อัมพวัน
- 3.3 ด้านหน่วยบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น
- 3.3.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล 1 แห่ง
  - 3.3.2 สถานพยาบาลเอกชน 2 แห่ง
  - 3.3.3 ร้านขายยาแผนปัจจุบัน - แห่ง
  - 3.3.4 ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน 15 แห่ง
- 3.4 ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น
- 3.4.1 สถานีตำรวจ - แห่ง
  - 3.4.2 สถานีดับเพลิง - แห่ง
  - 3.4.3 ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 1 แห่ง
- 3.5 องค์กรภาคประชาชน
- 3.5.1 ลูกเสือชาวบ้าน จำนวน 360 คน
  - 3.5.2 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จำนวน 1 ศูนย์
  - 3.5.3 ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) จำนวน 15 ศูนย์
4. ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค
- 4.1 การคมนาคม
- ถนนที่ใช้สัญจรไปมาระหว่างหมู่บ้านมีความยาวทั้งสิ้น 53.56 กม.
- 4.1.1 ถนนลาดยาง 14.70 กม.
  - 4.1.2 ถนนลูกรัง 35.86 กม.
  - 4.1.3 ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 13 กม.
- 4.2 การโทรคมนาคมและการสื่อสาร
- 4.2.1 ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข - แห่ง
  - 4.2.2 สถานีโทรคมนาคมอื่น ๆ - แห่ง
  - 4.2.3 สถานที่ให้บริการอินเทอร์เน็ต 3 แห่ง
- 4.3 การไฟฟ้า
- ประชาชนมีไฟฟ้าพื้นฐานใช้ 15 หมู่บ้าน
- 4.4 การประปา
- ประชาชนมีประปาหมู่บ้านใช้ 15 หมู่บ้าน

5. แหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ

5.1 แหล่งน้ำ

5.1.1 ลำห้วย	6	สาย
5.1.2 หนองน้ำสาธารณะ	18	แห่ง
5.1.3 ฝายกั้นน้ำ	15	แห่ง
5.1.4 บ่อบาดาล	59	บ่อ

5.2 ทรัพยากรธรรมชาติ

5.2.1 ป่าสาธารณประโยชน์ (ป่าชุมชน)	จำนวน	164	ไร่
5.2.2 ป่าสงวน	จำนวน	756	ไร่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พูนทรัพย์ จันทรกระจ่าง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางบาล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยรวมประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อยคือด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ตามแผนพัฒนาเทศบาล ด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาเทศบาล ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนพัฒนาเทศบาลดังนั้นเทศบาลจึงควรจะสนองตอบความต้องการของประชาชนควรมีการศึกษาสภาพปัญหาของประชาชนและสำรวจความต้องการเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล

จำเริญ แก้วมะไฟ (2550 : 69 - 72) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา พบว่า

- 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมและด้านการแสดงความคิดเห็นการกำหนดปัญหาการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการการได้รับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่เป็นเพศชายผู้มีอายุ 40-49 ปีผู้นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีอาชีพกิจการส่วนตัวและมีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไปเป็นกลุ่มประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนามากกว่าประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างอื่น
- 3) ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลละพบว่ามีประชาชนไม่เข้าใจว่าทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทำไมรองลงมาคือนายกและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลละไม่เข้าร่วมและไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนสถานที่ประชุมไม่เหมาะสมและผู้นำจัดเวทีประชาคมไม่มีประสพการณ์ตามลำดับ

4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรกำหนดเวลาประชุมจัดทำแผนให้เหมาะสมทำการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงจัดอบรมให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบลาละให้มีความเข้าใจให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจว่าการจัดทำแผนพัฒนาเป็นหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดอนาคตของชุมชน

สิทธิศักดิ์ สารระอาภรณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละกลุ่มประชากร รวมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม จำนวน 379 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำแผนสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในด้าน ฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล น้อยที่สุด เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่า กลุ่มประชากรที่มีเพศ อายุ การนับถือศาสนา และสำเร็จการศึกษาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน แต่กลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหาและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ร่วมมือกันแก้ปัญหา รองลงมาคือ การชี้แจงงบประมาณ รายรับ-รายจ่าย ให้เจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจข้อมูลจากประชาชนเพื่อจะได้แก้ปัญหาตรงจุด ตรงเป้าหมาย และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชน

อดิศักดิ์ คำเพราะ (2550 : 61-64) ได้ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษณ์ อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงคือ ด้านการร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการกำกับติดตามผลด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร ด้านการแสดงความคิดเห็นด้านการร่วมรับผิดชอบ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วม

ดำเนินการและยังพบว่าอายุและรายได้ที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน แต่พบว่าเพศการศึกษาอาชีพและสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีผลทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน

ทะนงศักดิ์ เดชไพรขลา (2550 : 56-59) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล (พ.ศ. 2551-2553) กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อจำแนกรายด้านต่างๆ ด้าน คือ การร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมทำร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์อยู่ในระดับน้อยเช่นกันในส่วนของ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีมีเพศอายุรายได้การศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนการเปรียบเทียบของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีด้านสถานภาพครอบครัวอาชีพไม่แตกต่างกัน

วีระชัย คำล้าน (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมาคือด้านการกำกับติดตามผล และด้านการร่วมรับประโยชน์ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการร่วมดำเนินการข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาพบว่าประชาชนบางส่วนเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิเสธรูปแบบที่ไม่เหมาะสมยังไม่มากเท่าที่ควรเทศบาลจึงควรพิจารณาหากกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิเสธรูปแบบที่ไม่เหมาะสม เช่น แผนงานที่เป็นไปได้ยากในการดำเนินการแผนงานที่ไม่เกิดประโยชน์ในวงกว้างหรืออาจจะเสี่ยงต่อการทุจริต

วรภาพ นิบุรณ์ (2550 : 74 -75) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยง ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยงในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลางและด้านการมีส่วนร่วมในการพยายามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย และประชาชนที่มีเพศระดับการศึกษาอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) ไม่แตกต่างกันหากแต่ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549-2551) โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เสถียร ธนยศเมธี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา : เทศบาลตำบลศรีธาตุอำเภอศรีธาตุจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการตามลำดับ

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา จำแนกสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลศรีธาตุ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีรายด้าน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมตตา แก้วอุดม (2552 : 68-69) ได้ศึกษาการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554) กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554) ของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของประชาชน คือ มีเพศอายุสถานภาพการศึกษาอาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีโดยรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาณี วรรณ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนโดยรวม และจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพส่วนใหญ่ เห็นว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและรายชั้นตอน ทั้ง 7 ชั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกัน เห็นว่า มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่า มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นชั้นตอนการคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน เห็นว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นชั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพัตรา สมภักดี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินด้าอำเภอจังหารจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินด้าอำเภอจังหารจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 41 – 50 ปีสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาอาชีพเกษตรกรกรรมและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท

2. ประชาชนเห็นว่ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินด้าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้านคือด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาและอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรมด้านการลงทุนและปฏิบัติงานด้านการติดตามประเมินผล

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีเพศอายุระดับการศึกษาอาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินด้าอำเภอจังหารจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า

3.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีอายุแตกต่างกันมีระดับการศึกษาแตกต่างกันและมีอาชีพแตกต่างกัน เห็นว่า มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินด้า อำเภอจังหารจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน เห็นว่า มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินด้า อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ไพเราะ ภูลภา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนครมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการลงทุน และปฏิบัติงานด้านการติดตามและประเมินผลและด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ที่มีเพศอายุระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปจากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม พบว่า คุณลักษณะหรือสถานภาพบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วม เช่น ในด้านอายุ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ รายได้ การมีตำแหน่งทางสังคม ความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมที่กระทำ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือคุณลักษณะต่างๆ ประกอบกัน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาคุณลักษณะที่มีทฤษฎีหรือผลการวิจัยรองรับว่ามีความสำคัญและสอดคล้องกับสถานภาพบทบาทหน้าที่และสภาพแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้ศึกษาได้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดการกระทำกับข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือประชาชนที่มี อายุ 18 ปีขึ้นไป ตามบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง จำนวน 5,119 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอนาเชือก ณ วันที่ 30 กันยายน 2556)

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 38) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 371 คน

$$\begin{aligned} \text{สูตรคำนวณ } n &= \frac{N}{1 + Ne^2} \\ n &= \frac{5,119}{1 + 5,119(0.05)^2} \\ n &= 371.02 \end{aligned}$$

เมื่อ n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนของประชากรทั้งหมด (5,119คน)

e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดขึ้นสำหรับการศึกษาในครั้งนี้กำหนดให้มีค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05

2.2 นำขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาคำนวณโดยวิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์เพื่อหา
กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนหมู่บ้าน รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนคน	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	สำโรง	433	31
2	โพนทราย	478	35
3	โนนสว่าง	344	25
4	หัวดง	249	18
5	ดงม่วง	378	27
6	หนองบาก	129	9
7	โนนเหลียม	302	22
8	ชุมแสง	396	29
9	เหล่ากว้าง	283	21
10	ชีดุ่น	200	14
11	ชีเหล็ก	394	29
12	สำโรงใหม่	560	41
13	สำโรงราษฎร์	330	24
14	ชีเหล็กใต้	383	28
15	ชุมแสงเหนือ	260	19
รวม		5,119	371

2.3 กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) โดยมีลำดับขั้นตอนพอสังเขปดังนี้

2.3.1 นำบัญชีรายชื่อประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงของแต่ละหมู่บ้านมาจัดเรียงลำดับ

2.3.2 คำนวณหาช่วงห่างในการสุ่มโดยใช้สูตรคำนวณ N/n

$$\begin{aligned}\text{ช่วงห่างการสุ่ม} &= 5119/371 \\ &= 13.79\end{aligned}$$

เมื่อ N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ปิดเศษทศนิยมให้เป็นจำนวนเต็มได้ช่วงห่างในการสุ่มครั้งนี้เท่ากับ 14 หน่วย

2.3.3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างหน่วยแรกของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อหาจุดเริ่มต้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากหมายเลขลำดับบัญชีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งของแต่ละหมู่บ้าน จากนั้นเมื่อได้หน่วยตัวอย่างเริ่มต้นแล้วก็นับเพิ่มครั้งละ 14 หน่วย จนได้จำนวนกลุ่มอย่างครบตามที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้ศึกษาเป็นผู้สร้างขึ้น โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราวิชาการ กฎหมาย ระเบียบฯ หนังสือสั่งการ และคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้กรอบแนวคิดของการศึกษาในครั้งนี้ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - List) มีข้อความจำนวน 4 ข้อได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล สำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล สำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Open - Ended)

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย ระเบียบฯ และคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. รวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบโครงสร้างคำถามให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถาม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้มีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาและสถิติ ประกอบด้วย

4.1 อาจารย์สศุติ หมอนสุวรรณ ตำแหน่ง ท้องถิ่นอำเภอเขาชะเมา คุณวุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง ผู้มีประสบการณ์ด้านเนื้อหา

4.2 อาจารย์ยรรยง อนุฤทธิ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนทราย คุณวุฒิ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ผู้มีประสบการณ์ด้านการใช้ภาษา

4.3 อาจารย์กาญจนา ชินบุตร ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อม คุณวุฒิ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา ผู้มีประสบการณ์ด้านการใช้สถิติ

5. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้มีประสบการณ์แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปทดลองใช้เก็บข้อมูล

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try – out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปอพาน อำเภอเขาชะเมา จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item- total Correlation) พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .3915 - .8230 (ผลปรากฏตาราง 13 ในภาคผนวก ข)

8. นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8163 (ผลปรากฏตาราง 13 ในภาคผนวก ข)

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือ จากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาตลอดทั้งการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้

2. ผู้ศึกษาพร้อมผู้ช่วยในการจัดเก็บแบบสอบถาม จำนวน 9 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 5 วันระหว่างวันที่ 19 - 23 มกราคม 2557

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2

2.1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปหาค่าเฉลี่ยพร้อมกำหนดเกณฑ์การให้ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	การมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบในการทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามแปรต้น ได้แก่ เพศ ใช้สถิติ t-test (Independent Samples) ส่วนตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA)

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำหลักสถิติประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม
  - 1.1 หาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายชื่อโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item-total Correlation)
  - 1.2 สถิติที่ใช้ในการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ t- test (Independent Sample) และ F-test (One-Way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ใช้ในการพิจารณาความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตามบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 371 คน ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	193	52.00
1.2 หญิง	178	48.00
รวม	371	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 25 ปี	63	17.00
2.2 26 – 35 ปี	56	15.10
2.3 36 – 45 ปี	104	28.00
2.4 46 - 55 ปี	86	23.20
2.5 55 ปีขึ้นไป	62	16.70
รวม	371	100.0
3. การศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	187	50.40
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	65	17.50
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	54	14.60
3.4 ปวส./ปวท./อนุปริญญา	38	10.20
3.5ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	27	7.30
รวม	371	100.00
4. ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่		
4.1 ต่ำกว่า 5 ปี	34	9.20
4.2 6 – 10 ปี	45	12.10
4.3 11 – 15 ปี	58	15.70
4.4 15 ปีขึ้นไป	234	63.00
รวม	371	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมาอายุ 46 - 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.20 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.40 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 17.50 ประชาชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่เป็นเวลา 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 63 รองลงมา 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.70

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

จากผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้นำผลมาเสนอในรูปแบบตารางและพรรณนาความผลปรากฏดังตาราง 3 - 7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.08	.68	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.47	.72	น้อย
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.40	.69	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.13	.58	ปานกลาง
รวม	3.05	.60	ปานกลาง

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.47$) และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.40$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.13$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.08$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมทั้งในระดับหมู่บ้านหรือระดับตำบล เป็นประจำ/ทุกครั้ง	3.30	.90	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาหรือความต้องการของหมู่บ้านชุมชนต่อที่ประชุมประชาคมเป็นประจำ/ทุกครั้ง	3.31	.86	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาหรือร่วมวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของหมู่บ้านของท่าน	3.29	.89	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	2.86	.94	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	2.87	.92	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	3.18	.87	ปานกลาง
7. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	3.36	.83	ปานกลาง
8. ท่านมีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	2.46	.88	ปานกลาง
รวม	3.08	.68	ปานกลาง

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 3.36$) ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาหรือความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนต่อที่ประชุมประชาคมเป็นประจำ/ทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.31$) และท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมทั้งในระดับหมู่บ้านหรือระดับตำบลเป็นประจำ/ทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.30$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
9. ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆที่ อบต. ดำเนินการหรือจัดขึ้น	2.41	.87	น้อย
10. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนแรงงาน ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ อบต.ดำเนินการหรือจัดขึ้น	2.36	.94	น้อย
11. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่อบต. ดำเนินการหรือจัดขึ้น	2.14	.83	น้อย
12. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนสิ่งของ ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ อบต.ดำเนินการหรือจัดขึ้น	2.39	.80	น้อย
13.ท่านมีส่วนร่วมให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆที่ อบต.ดำเนินการ หรือจัดขึ้น	2.87	.94	ปานกลาง
14. ท่านมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือหรืออำนวยความสะดวกใน กรณีที่ อบต. ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	3.07	.95	ปานกลาง
15. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆของ อบต.เช่น คณะกรรมการเปิดซอง สอบราคา/ประกวดราคาตรวจรับงานจ้าง ของ อบต.	2.08	.84	น้อย
รวม	2.47	.72	น้อย

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย

มากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือหรืออำนวยความสะดวกในกรณีที่ อบต. ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 3.07$) ท่านมีส่วนร่วมให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่อบต. ดำเนินการหรือจัดขึ้น ($\bar{X} = 2.87$) และ ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ อบต. ดำเนินการหรือจัดขึ้น ($\bar{X} = 2.41$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
16. ท่านมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากโครงการ/ กิจกรรมที่ท่านเสนอ ได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาของ อบต.	3.26	.94	ปานกลาง
17. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ จากปัญหาความต้องการของท่านเสนอได้รับแก้ไขหรือได้รับการตอบสนองจนบรรลุวัตถุประสงค์	3.43	.91	ปานกลาง
18. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาของ อบต.	3.57	.95	มาก
19. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการที่ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการแก้ไขหรือได้รับการตอบสนองจนบรรลุวัตถุประสงค์	3.47	.96	ปานกลาง
20. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในลักษณะ การยกย่องชมเชยหรือได้รับประกาศเกียรติคุณในกรณีที่ท่านมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของอบต.	3.10	.77	ปานกลาง
21. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อมจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต. เช่น การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3.54	.74	มาก
รวม	3.40	.69	ปานกลาง

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยคือ

3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาของ อบต. ($\bar{X} = 3.57$) ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อมจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต. เช่น การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.54$) และท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการที่ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการแก้ไขหรือได้รับการตอบสนองจนบรรลุวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.47$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
22. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและวิธีการติดตามประเมินผลแผน	2.98	.93	ปานกลาง
23. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของอบต.	3.09	.90	ปานกลาง
24. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆของ อบต.	3.07	.96	ปานกลาง
25. ท่านมีส่วนร่วมในการในการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต.	3.38	.76	ปานกลาง
26. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต.	3.13	.88	ปานกลาง
รวม	3.13	.58	ปานกลาง

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการในการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต. ($\bar{X} = 3.38$) ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต. ($\bar{X} = 3.13$) และท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต. ($\bar{X} = 3.09$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน

ตาราง 8 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศแตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.22	.69	3.01	.67	.606	.440
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.53	.51	2.39	.51	.669	.414
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.56	.60	3.46	.68	.756	.533
4. ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล	3.18	.86	3.08	.82	.347	.247
โดยรวม	3.12	.58	2.99	.60	.616	.436

จากตาราง 8 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุแตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัด มหาสารคาม	อายุ										F	p
	ต่ำกว่า 25 ปี		26-35 ปี		36-45 ปี		46-55 ปี		55 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ	2.90	.67	3.16	.72	3.03	.64	3.13	.71	3.25	.86	.865	.485
2. การมีส่วนร่วมด้าน การดำเนินงาน	2.25	.51	2.48	.52	2.53	.50	2.30	.47	2.48	.45	.272	.280
3. การมีส่วนร่วมรับ ประโยชน์	3.54	.63	3.48	.66	3.50	.67	3.25	.63	3.75	.62	.431	.223
4. การมีส่วนร่วมด้านการ ประเมินผล	3.06	.83	3.13	.80	3.12	.98	3.15	.98	3.41	.79	.394	.813
โดยรวม	2.94	.61	3.06	.56	3.05	.58	2.96	.49	3.22	.60	.462	.643

จากตาราง 9 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและเป็นรายด้านพบว่า
ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วน ตำบลสำโรง อำเภ นาเชือก จังหวัด มหาสารคาม	ระดับการศึกษา										F	p
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา ตอนต้น		มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.		ปวส./ปวท./ อนุปริญญา		ปริญญาตรี หรือสูงกว่า			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	3.16	.68	3.01	.71	3.17	.71	2.95	.66	3.25	.70	.682	.370
2. การมีส่วนร่วมด้าน การดำเนินงาน	2.49	.50	2.36	.54	2.48	.50	2.47	.51	2.62	.51	1.021	.396
3. การมีส่วนร่วมรับ ประโยชน์	3.52	.62	3.56	.66	3.44	.65	3.33	.65	3.75	.88	.924	.450
4. การมีส่วนร่วมด้าน การประเมินผล	3.18	.84	3.12	.88	3.04	.79	2.85	.72	3.12	1.12	.877	.478
โดยรวม	3.12	.69	2.47	.51	3.51	.64	3.13	.84	3.20	.60	.965	.319

จากตาราง 10 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่								F	p
	ต่ำกว่า 5 ปี		6 – 10 ปี		11 – 15 ปี		15 ปี ขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.87	.69	3.30	.67	3.29	.58	3.00	.58	.967	.476
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.47	.50	2.51	.54	2.48	.50	3.16	.66	.864	.566
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	3.09	.64	3.15	.66	3.48	.45	3.12	.64	.933	.408
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.12	.60	3.19	.59	3.22	.56	3.30	.46	.652	.344
โดยรวม	2.89	.58	3.04	.51	3.12	.52	3.15	.60	.872	.418

จากตาราง 11 ประชาชนที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ตาราง 12 จำนวนความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1.1 ควรมีการประชุมสัมพันธกำหนดการจัดประชาคมให้ประชาชนได้รับทราบ อย่างทั่วถึง	42
1.2 ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น	31
1.3 ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดประชาคมอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับฟังความ คิดเห็นของประชาชน	19
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	
2.1 ควรมีการเผยแพร่แผนการดำเนินงานของ อบต.ให้ประชาชนทราบอย่าง ทั่วถึง	39
2.2 ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น	22
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	
3.1 ควรดำเนินโครงการกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชน	27
3.2 ควรให้มีการจัดสรรงบประมาณพัฒนาให้แก่ทุกหมู่บ้านชุมชนอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง	15
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
4.1 ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ของ อบต.ให้มากขึ้น	40
4.2 ควรมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของ อบต.ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ	35

จากตาราง 12 จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบกำหนดการจัดประชาคมให้มากขึ้น และมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดประชาคมอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ควรมีการเผยแพร่แผนการดำเนินงานของ อบต.ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆให้มากขึ้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ควรดำเนินโครงการกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชนและให้จัดสรรงบประมาณพัฒนาให้แก่ทุกหมู่บ้านชุมชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ควรส่งเสริมประชาชนให้เข้าร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ อบต. ให้มากขึ้นและมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของ อบต. ให้ประชาชนทราบสม่ำเสมอและอย่างทั่วถึง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้ศึกษาได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษา
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

สรุปผล

จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ประชาชนส่วนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมา อายุ 46 -55 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.20 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.40 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 17.50 ประชาชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ระยะเวลา 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 63 รองลงมา 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.70

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
ลำโพง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

2.1 การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลลำโพง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อ
จำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงาน และ มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย
3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้าน/
ชุมชนของท่านรองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาหรือความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน
ต่อที่ประชุมประชาคม เป็นประจำ/ทุกครั้งและ ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมทั้งในระดับหมู่บ้านหรือ
ระดับตำบล เป็นประจำ/ทุกครั้งตามลำดับ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยเมื่อ
จำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ
เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือหรืออำนวยความสะดวก
ในกรณีที่ อบต. ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วม
ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ อบต.ดำเนินการหรือจัดขึ้น
และท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆที่อบต. ดำเนินการหรือจัดขึ้น ตามลำดับ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ
เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยคือ 3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากปัญหาความ
ต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาของ อบต. รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วม
รับผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อมจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต. เช่น การมี
รายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการที่ปัญหาของ
หมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการแก้ไขหรือได้รับการตอบสนองจนบรรลุวัตถุประสงค์ ตามลำดับ

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย
3 ลำดับ ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการในการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ

ของ อบต. รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต. และท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของอบต.

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบกำหนดการจัดประชาคมให้มากขึ้น และมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดประชาคมอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานควรมีการเผยแพร่แผนการดำเนินงานของ อบต. ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้มากขึ้น
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ควรดำเนินโครงการกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชนและให้จัดสรรงบประมาณพัฒนาให้แก่ทุกหมู่บ้านชุมชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรส่งเสริมประชาชนให้เข้าร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของ อบต. ให้มากขึ้นและมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของ อบต. ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเกิดจาก ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือ การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ ค่อนข้างน้อยหรือไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจส่งผลให้ประชาชนขาดความสนใจและไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การ

บริหารส่วนตำบลมากเท่าที่ควร ประกอบกับการที่ประชาชนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ ทำให้โอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีไม่มากเท่าที่ควร ในการสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ วีระชัยคำล้าน (2550 : บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการกำกับติดตามผล และด้านการร่วมรับประโยชน์ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการร่วมดำเนินการโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการตามลำดับ องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรให้ความสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักในความสำเร็จของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อันจะส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนามากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

2.1 ประชาชนจำแนกตามเพศอายุระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ เสถียร ธนยศเมธี (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอสรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นไปได้ว่าการที่ประชาชนยังมีส่วนร่วมไม่มากอาจเกิดจากสาเหตุการขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานราชการ ซึ่งส่งผลให้ประชาชนอาจไม่เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ จำเริญ แก้วมะไฟ (2550 : 69-72) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบะละ อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา พบว่า ประชาชนไม่เข้าใจว่าทำไมแผนพัฒนาท้องถิ่นทำไม รองลงมา คือ นายก และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าร่วมและไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนสถานที่ประชุมไม่เหมาะสมและผู้นำจัดเวทีประชาคมไม่มีประสิทธิภาพตามลำดับ ซึ่งการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรกำหนดเวลาประชุมจัดทำแผนให้เหมาะสม ดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงจัดอบรมให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความเข้าใจให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจว่าการจัดทำแผนพัฒนาเป็นหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดอนาคตของชุมชน

2.2 ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับ ผลการศึกษาค้นคว้าของ สุพัตรา สมภักดี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงต่างก็มีหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการมีบทบาทต่างๆ ในสังคม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล สำโรง ไม่แตกต่างกันด้วย

2.3 ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ผลการศึกษาค้นคว้าของ เสถียร ธนยศเมธี (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลศรีธาตุโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงที่มีอายุแตกต่างกัน ต่างก็มีความสนใจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่และโอกาสที่เหมาะสมในการเข้าร่วม

2.4 ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ผลการศึกษาค้นคว้าของ สุพัตรา สมภักดี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ต่างก็มีความสนใจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการเข้าร่วมเสนอปัญหาความต้องการของตนและของหมู่บ้าน/ชุมชน ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ในสังคม และโอกาสที่เหมาะสมในการเข้าร่วมตลอดถึงการรับทราบข้อมูล ข่าวสารต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.5 ประชาชน ที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ผลการศึกษาค้นคว้าของไพเราะ กลุภา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล อากาศอำนวยอำเภออากาศอำนวยจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัย

อยู่ในชุมชนต่างกัันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ที่มีระยะเวลา การอยู่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน ต่างก็มีความสนใจในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยการเข้าร่วม เสนอปัญหาความต้องการของตนเองและของหมู่บ้าน/ชุมชน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้วยการ เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองมีความสนใจ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการ ดำเนินงานของ อบต. ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ของ อบต.เช่น การตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงาน ของ อบต.เป็นต้น ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับความสนใจและโอกาสที่ เหมาะสมในการเข้าร่วม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลให้มากยิ่งขึ้น เพราะการที่ประชาชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยและปานกลางนั้น อาจเป็นสิ่งที่สะท้อนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนานั้น ยังไม่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์หรือบรรลุเป้าหมายสูงสุดตามหลักการมีส่วนร่วม ผู้ศึกษา จึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบลสำโรง โดยภาพรวมดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ เสนอแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา หรือแนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในสำคัญของการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์กำหนดการจัดประชาคมให้ประชาชน ได้รับทราบอย่างทั่วถึง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เช่น คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา/ประกวดราคา ตรวจสอบงานจ้างของ อบต. การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ อบต.จัดขึ้น

และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงาน สิ่งของ งบประมาณ ตลอดทั้งการให้ข้อเสนอแนะการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนได้ตระหนักและและสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ตลอดทั้งมีการยกย่องชมเชยหรือประกาศเกียรติคุณแก่ประชาชนผู้ทำประโยชน์หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต.ให้มากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและวิธีการติดตามประเมินผลแผน การตรวจสอบความโปร่งใสและความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ตลอดทั้งให้ อบต.มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคามครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ดังนั้นในการศึกษาคั้งต่อไปควรมีการศึกษาดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ :
อสาธาธิษาตินแดน, 2543.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ชุมชุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2546.
- กระทรวงมหาดไทย. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2548.
- กรมล ทอชมรชาติ และไพบูลย์ ช่างเรียน. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, 2533.
- โกวิท พวงงาม. คู่มือประชาชนสำหรับการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของ
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552.
- . มติใหม่การปกครองท้องถิ่นวิสัยทัศน์การกระจายอำนาจและการบริหารท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : เสมารธรรม, 2549.
- จรัส สุวรรณมาลา. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ศักยภาพและทางเลือกสู่อานาคด.
กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- จำเรียม แก้วมะไฟ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลบลาละอำเภอกาบังจังหวัดยะลา. รายงานการศึกษาอิสระ รพ.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง, 2539.
- ชูศักดิ์ เทียมตรง. การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2518.
- ทะนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540.
- ทะนงศักดิ์ เดชไพโรชลา. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การ
บริหารส่วนตำบล (พ.ศ. 2551-2553) กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองนะ อำเภอ
เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาอิสระ รพ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2550.
- ทวี พันธุาสสิภู. การปกครองท้องถิ่น. มหาสารคาม : คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยอิสานเหนือ วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2531.

- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.
- ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. หน้า 59. กรุงเทพฯ : 179 การพิมพ์, 2537.
- นัฏกร โสภกาแปง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลป่าตันนาครี อำเภอมะนังจังหวัดลำปาง. การศึกษาอิสระ รม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2543.
- บุญเทียน จันสุข. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- ปรัชญา เวสารัชช์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.
- ประจวบ สื่อประसार. การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนขยายโอกาสในเขตการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.
- ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เนติการพิมพ์, 2533.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2526.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.
- พวงทอง โยธาใหญ่. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ รม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- พูนทรัพย์ จันทรกระจ่าง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางบาล อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. รายงานการศึกษาอิสระ รม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล. การปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย: กรณีศึกษาสภาตำบลม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

- เพื่องฟ้า คณานุรักษ์. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน.
กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.
- ไพเราะ กุลภา. การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอากาศ
อำนวย อำเภอบ้านฝาง จังหวัดสกลนคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- ภาคิวิชัยและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. พื้นฐานการวิจัย
การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาสารคาม : ประสานการพิมพ์, 2551.
- ภาณุพงศ์ แพนลีนฟ้า. ความพร้อมในการบริหารงานการควบคุมป้องกันโรคติดต่อของเทศบาลตำบล
พยัคฆภูมิพิสัย อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ภาณี วรรณ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รม.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- ภิกพ กิตติกาต. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล
สันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ รม.ม. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- เมตตา แก้วอุดม. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2552-2554)
กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา.
วิทยานิพนธ์ รม.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.
- ยุวัฒน์ วุฒิมณี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2526.
- ลิขิต ธีระเวคิน. การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2520.
- วิชัย สติมัย. ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการ
ป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ส.ม.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- วิญญู อังคนารักษ์. แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น. เอกสารประกอบ
การบรรยายฉบับโรเนียว. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2539.
- วิระชัย คำล้าน. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
บัวงาม อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาอิสระ รม.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

- วราภรณ์ วิทย์โย. การจัดการองค์กรท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : พิกัดอักษร, 2540.
- วราพร นิบุรณ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลมะนังยง ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. การศึกษาอิสระ ปร.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์. การปกครองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2545.
- สานิตย์ บุญชู. การพัฒนาชุมชน : การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
- สายทิพย์ สุดดีพันธ์. ปัญหาผู้นำกับการกำหนดนโยบายแห่งชาติ เรื่อง “อุดมการณ์พัฒนากับการสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย”. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. คู่มือการปฏิบัติงานด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2546.
- สำนักงานทะเบียนอำเภอนาเชือก. บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง. มหาสารคาม : สำนักงานทะเบียนอำเภอนาเชือก, 2556.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554.
- สุพัตรา สมภักดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- สุเมธ ทรายแก้ว. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.
- เสถียร ธนยศเมธี. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนากรณีศึกษา : เทศบาลตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สิทธิศักดิ์ สารระอาภรณ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- สุวรรณ พิณฑานนท์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ : อสารักษาดินแดน, 2546.

องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง. แผนพัฒนาสามปี (2556-2558) อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม.

มหาสารคาม : องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง, 2555.

อดิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชากรในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ :

ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.

อดิศักดิ์ คำเพราะ. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ท้องถิ่นกรณีศึกษา : เทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. รายงาน

การศึกษาอิสระ รป.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.

อนันต์ เกตุวงศ์. หลักการและเทคนิคการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์, 2534.

อาภรณ์ วิชระ. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียนอำเภอมืองจังหวัดร้อยเอ็ด.

การศึกษาค้นคว้าอิสระ รป.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก
จังหวัดมหาสารคาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง
อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัยฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. คำตอบที่ได้รับทุกคำตอบ ข้อมูลทุกอย่างในแบบสอบถามฉบับนี้จะถูกนำไปประเมินผลในเชิงวิชาการ ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตัวท่านแต่อย่างใด ข้อมูลทุกอย่างจะถือเป็นความลับ
3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
  - ตอนที่ 3 ปัญหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
4. ผลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ จะใช้เป็นข้อสนเทศในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
5. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายอะริน ศรีสุนา

นิสิตปริญญาโท สาขานโยบายสาธารณะ รุ่น 13

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ให้ท่านตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

( ) ต่ำกว่า 25 ปี

( ) 26 – 35 ปี

( ) 36 – 45 ปี

( ) 46 – 55 ปี

( ) 55 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

( ) ปวส/ปวท/อนุปริญญา

( ) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่

( ) ต่ำกว่า 5 ปี

( ) 6 – 10 ปี

( ) 11 – 15 ปี

( ) 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 คำถามความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมทั้งในระดับหมู่บ้านหรือระดับตำบล เป็นประจำ/ทุกครั้ง	.....	.....	.....	.....	.....
2. ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอ ปัญหาหรือความต้องการของหมู่บ้านชุมชนต่อที่ประชุมประชาคม เป็นประจำ/ทุกครั้ง	.....	.....	.....	.....	.....
3. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาหรือร่วมวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของหมู่บ้านของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
4. ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
6. ท่านมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
7. ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจคัดเลือกโครงการ/ กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้าน/ ชุมชนของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
8. ท่านมีส่วนร่วมกำหนดงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					
9. ท่านเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่างๆที่ อบต. ดำเนินการหรือ จัดขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
10. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนแรงงาน ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ อบต.ดำเนินการหรือจัดขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
11. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ อบต. ดำเนินการหรือจัดขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
12. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนสิ่งของ ในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ อบต.ดำเนินการหรือจัดขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
13. ท่านมีส่วนร่วมให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆที่ อบต.ดำเนินการหรือจัดขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
14. ท่านมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือหรืออำนวยความสะดวกในกรณีที่ อบต. ดำเนินโครงการ/กิจกรรม ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนของท่าน	.....	.....	.....	.....	.....

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำไ้ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆของ อบต.เช่น คณะกรรมการเปิดซองสอบราคา/ประกวดราคา ตรวจสอบงานจ้าง ของ อบต.	.....	.....	.....	.....	.....
3. ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์					
16. ท่านมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรมที่ท่านเสนอ ได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาของ อบต.	.....	.....	.....	.....	.....
17. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ จากปัญหาความต้องการของท่านเสนอได้รับแก้ไขหรือได้รับการตอบสนองจนบรรลุวัตถุประสงค์	.....	.....	.....	.....	.....
18. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการบรรจุในแผนพัฒนาของ อบต.	.....	.....	.....	.....	.....
19. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการที่ปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับการแก้ไขหรือได้รับการตอบสนองจนบรรลุวัตถุประสงค์	.....	.....	.....	.....	.....
20. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในลักษณะ การยกย่องชมเชยหรือได้รับประกาศเกียรติคุณในกรณีที่ท่านมีส่วนร่วมดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆของ อบต.	.....	.....	.....	.....	.....
21. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อมจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต. เช่น การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	.....	.....	.....	.....	.....
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
22. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและวิธีการ ติดตามประเมินผลแผน	.....	.....	.....	.....	.....
23. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใส ในการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของ อบต.	.....	.....	.....	.....	.....
24. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความคุ้มค่าใน การใช้จ่ายงบประมาณ ที่ใช้ในการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมต่างๆของ อบต.	.....	.....	.....	.....	.....
25. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆของ อบต.	.....	.....	.....	.....	.....
26. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของ อบต.	.....	.....	.....	.....	.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
อะริน ศรีสุณา

ภาคผนวก ข
การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ตาราง 13 การวิเคราะห์การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อที่ 1	84.8857	132.3983	.5445	.8465
ข้อที่ 2	85.4000	134.6588	.3915	.8508
ข้อที่ 3	85.0000	127.2353	.7228	.8402
ข้อที่ 4	85.4000	125.0706	.7853	.8376
ข้อที่ 5	85.4571	128.2555	.6613	.8421
ข้อที่ 6	85.0000	133.2941	.4800	.8482
ข้อที่ 7	86.0857	152.2571	.5731	.8703
ข้อที่ 8	84.9714	131.9109	.6168	.8449
ข้อที่ 9	86.3143	151.9277	.6616	.8703
ข้อที่ 10	86.3714	139.5933	.4840	.8554
ข้อที่ 11	86.3714	143.5933	.3995	.8604
ข้อที่ 12	84.8857	132.5748	.5585	.8462
ข้อที่ 13	85.2286	131.4756	.5152	.8469
ข้อที่ 14	86.3143	163.3983	.4403	.8519
ข้อที่ 15	85.9143	144.0807	.4193	.8589
ข้อที่ 16	84.4571	134.4908	.5423	.8475
ข้อที่ 17	85.0571	134.4672	.4110	.8502
ข้อที่ 18	84.7143	134.3866	.5107	.8479
ข้อที่ 19	85.3714	141.4168	.4855	.8607
ข้อที่ 20	84.7714	132.7697	.6911	.8445
ข้อที่ 21	85.0000	131.6471	.6967	.8436
ข้อที่ 22	84.6571	143.5261	.5343	.8592

ตาราง 13 (ต่อ)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อที่ 23	85.1714	126.9697	.8100	.8385
ข้อที่ 24	85.1714	128.0874	.7009	.8412
ข้อที่ 25	84.8857	128.1630	.8230	.8393
ข้อที่ 26	85.0000	130.8235	.7451	.8423

Reliability Coefficients

N of Case = 30

N of Items = 26

Alpha = .8163

ประวัติย่อของผู้ศึกษา

ประวัติย่อของผู้ศึกษา

ชื่อ	นายอะริน ศรีสุนา
วันเกิด	วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 16 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม 44190
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 6ว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ตำบลสำโรง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 44170

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2531	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าข้างโนนลาน อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมหาวิชานุกูล จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2542	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาการจัดการทั่วไป สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2557	ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

